

TIETEIDEN YÖ

Torstai 8.1.2015 klo 17.00–23.00

Kruununhaka, Helsinki

Mukana ohjelmassa: Helsingin observatorio, Tiedekulma, Helsingin yliopiston musiikkisali, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Suomen Pankin rahamuseo, Svenska litteratursällskapet, Ravintola Marian Helmi, Kansallisarkisto, Helsingin kaupunginmuseo, Tietokirjallisuuden edistämiskeskus, Suomen sukututkimusseura, Tiedekirja ja Tieteiden talo.

HELSINGIN OBSERVATORIO

Kopernikuksentie 1 (Tähtitorninmäki)

Klo 12.00–21.00

Helsingin observatorion näyttelyihin on Tieteiden yönä maksuton sisäänpääsy. Pienoisplanetaariossa järjestetään noin 20 minuutin mittaisia esityksiä klo 15, 16, 17, 18, 19 ja 20. Planetaarioon mahtuu kerralla noin 20 henkilöä. Sään salliessa observatoriossa on tähtinäytöksiä alkaen klo 18.00. (Muulloin opastettuja kierroksia torneihin.) Lisäksi Helsingin observatoriossa kuullaan luentoja.

17:15 Erikoissuunnittelija **Asko Palviainen** (Yliopiston almanakkatoimisto): Kuinka almanakka tehdään?

18:00 Yli-intendentti **Arto Luttinen** (Luonnontieteellinen keskusmuseo): Meteoriiitit Maan elämän tuojina

19:00 Tähtitieteen dosentti **Mikael Granvik** (Helsingin yliopiston fysiikan laitos): Vuoria flipperissä – lähiasteroidien ihmeellinen elämä

TIEDEKULMA

Porthania, Yliopistonkatu 3

Klo 16.00–19.30

Helsingin yliopisto viettää 375 juhlavuottaan vuonna 2015. Juhlavuoden teemoja ovat muuttuva ympäristö, terveys ja lääketiede, tulevaisuuden oppiminen, globaali Helsinki sekä maailmanjärjestys ja maailmankuva. Tieteen yön ohjelmassa Helsingin yliopiston Tiedekulmassa käsitellään sattuman ja lääketieteen, maailmankuvan ja globaalien Helsingin suhdetta.

16.00–16.45 Dosentti **Heikki S. Vuorinen**: Sattuma ja lääketiede

17.00–17.45 Professori **Tapio Markkanen** ja emeritusprofessori **Anto Leikola**: Sattuma ja löytöretket

18.00–18.45 Kaupungin elämän yllätyksellisyys? Sattumat Helsingin historiassa. Keskustelemassa filosofian tohtori **Samu Nyström**, filosofian maisteri **Mika Mäkelä** ja filosofian maisteri **Oona Ilmolahti**.

HELSINGIN YLIOPISTO

Fabianinkatu 26, musiikkisali

Klo 18.00–20.00

18.00 Professori **Eero Tarasti** (Helsingin yliopisto): ”Sävellykseni ovat perhosia” eli miten Sibeliuksesta tuli Sibelius. Sävelmestarin syntymästä 150 vuotta –juhlavuosiluento

19.00 Tietokirjallisuuden edistämiskeskus järjestää kirjaraadin. Tiedekirjaraadissa tuoreita tietoteoksia arvioivat **Maija Aksela**, **Paula Havaste**, **Juhani Lokki** ja **Markku Ojanen**. Puhetta johtaa **Pirjo Hiidenmaa**.

SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURA

Hallituskatu 1

Klo 17.00–20.00

Suomalaisen Kirjallisuuden seuran talolla on tarjolla luentoja sekä Tieteiden yön paini. Voit osallistua myös leikkimieliseen kilpailuun, jossa ihan sattumalta on aivan erinomaiset kirjapalkinnot! Tarjoamme sattumaboolia. SKS:n kirjamyymälässä Mariankatu 7:ssä on klo 19.00 saakka runsaasti kirjatarjouksia.

17.00–19.00 **Anna-Leena Härkösen** kirjailijahaastattelu elämän yllätyksellisyydestä, lotto-onnesta ja sen kääntöpuolesta uutukaisteokseen *Kaikki oikein* pohjautuen. Tutkija **Niina Hämäläinen** pohtii sattuman vaikutusta tutkijan työhön, ei vain omaansa vaan myös Elias Lönnrotin. Tietokirjailija **Vesa Sisättö** esittelee kirjansa Unohtunut

avain, joka upotti Titanicin ja muita historian mokia. Lopuksi muusikoiden **Maari Kallberg** ja **Outi Pulkkinen** kalevalamittainen kilpalaulanta johdattaa vieraat Tieteiden yön painiin.

19.00–20.00 Tieteiden yön paini: Tarvitaanko kirjallisuus- ja taidepalkintoja? Mattotuomarina toimii professori **Seppo Knuutila**.

SUOMEN PANKIN RAHAMUSEO

Snellmaninkatu 2

Klo 17.30–22.00

Suomen Pankin Rahamuseossa on Tieteiden yönä tietoiskuja sekä opastettuja kierroksia ”Kansainvälinen valuuttarahasto 70 vuotta” -näyttelyyn.

Tietoiskuja

17.30 Vanhempi neuvonantaja **Esa Jokivuolle**: Ovatko finanssikriisit sattuman satoa?

18.30 Pääanalyytikko **Sampo Alhonsuo** (Finanssivalvonta): Riskien hallinta rahoitusallalla

19.30 Vanhempi salkunhoitaja **Matti Ilmanen**: Mustat joutsenet – voiko niiltä suojautua?

20.30 Vanhempi ekonomisti **Seppo Orjasniemi**: Talousennusteiden epävarmuus

21.30 Vanhempi ekonomisti **Tomi Kortela**: Epävarmuuden vaikutus talouteen

Opastetut kierrokset

Opastetut kierrokset museossa tasatunnein klo 18.00, 19.00, 20.00 ja 21.00. Kierrokset opastaa Rahamuseon intendentti Jaakko Koskentola.

RAVINTOLA MARIAN HELMI

Klo 21.00 alkaen

Kirjakauppa Rosebud ja Into Kustannus järjestävät ravintolassa ohjelmaa. Luvassa Tiedon janon tietovisa ja tiedon tuoppi –puheenvuoroja.

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET

Balders sal, Alexandersgatan 12

Kl 18.00–21.00

Svenska litteratursällskapet i Finland bjuder på helt random program i slumpmässig ordning.

Föreläsningar

Julia Tidigs: Litterär språkblandning och den förlovade (o)medvetenheten

Yrsa Lindqvist: Man tager vad man haver, sa Cajsa Warg?

Carola Ekrem: Att överlista slumpen. Folktrons strategier

Liisa Hakamies-Blomqvist: Förnuft eller känsla. Vad fick mormor att ta körkort?

Susanne Österlund-Pötzsch: Konsten att gå vilse. Om dagdrivande, labyrinter och turistens gångart

Maria Vainio-Kurtakko: Ångbåten som aldrig kom

Christer Kuvaja: Från seger till seger. Karl XII:s fälttåg i Polen

Henrik Knif: Döden i Florens

Eliel Kilpelä: Hjalmar Neiglick. 1880-tals ungdomens andliga ledare, öde eller slump?

Jennica Thylin-Klaus: Slumpen och språkvården

Patrik Aaltonen: Slump och serendipitet: en doktorands bekännelser

KANSALLISARKISTO

Rauhankatu 17

Klo 18.00–22.00

Luentoja

18.15 Pääjohtaja **Jussi Nuorteva**: Avaussanat

18.30 Professori **Kaisa Häkkinen**: Arvoituksellista suomen kieltä arkistojen kätköistä

19.05 Dosentti, FT **Georg Haggrén**: Espoon Suomenoja – keskiaikainen hautausmaa yllätti kaikki

19.40 Kehittämispäällikkö, FT **Mikko Karjalainen**: Sattumat talvi- ja jatkosodassa

20.15 Kirjailija, FT **Anna Kortelainen**: Onnenkantamoisia osoitteessa Umpikuja 1

20.50 Professori **Markku Kuisma**: Suomen taloudellinen kehitys – suunniteltua vai sattumaa?

21.20 Loppukeskustelu

Näyttely: Pro Finlandia – Suomen tie itsenäisyyteen

Näyttely keskittyy Suomen itsenäistymiskehitykseen vuosina 1880–1914 Ranskan ja Italian näkökulmasta. Näyttely liittyy Suomi 100 -hankkeeseen ja on ensimmäinen vuosina 2014–17 järjestettävästä näyttelyiden sarjasta, jossa tarkastellaan Suomen itsenäisyyden johtanutta kehitystä ulkopuolisten näkökulmasta. Seuraavissa näyttelyissä tarkastellaan kehitystä Saksan, Pohjoismaiden ja lopuksi Venäjän näkökulmasta.

Opastetut kiertokäynnit arkistossa

Lähde löytöretkelle arkistoon. Kuule aineistoista, palveluista ja rakennuksen historiasta. Suomenkieliset ryhmät klo 18.00, 19.00, 20.00 ja 21.00. Ruotsinkieliset ryhmät klo 19.30 ja 20.30.

Asiakirjakliniikka

Tuo asiakirjasi klinikalle! Saat ohjeita turvalliseen kotona säilyttämiseen ja tarvittaessa vinkkejä siitä, mikä voisi olla oikea arkisto aineistosi säilyttäjäksi. Kliinikka saattaa auttaa silloinkin, jos asiakirjasi alkuperä on sinulle tuntematon. Asiakirjakliniikka on auki klo 18-20.

Tutkijasali ja mikrofilmisali

Vietä tutkimuksellinen ilta lempiaiheesi parissa. Tutkijasali ja mikrofilmisali ovat avoinna koko illan. Tilaa asiakirjat valmiiksi kello 14.30 mennessä.

Musiikillinen ilta Café Hausenissa

Musiikkia tarjoilee jazzyhtye Sibelius-lukiosta. Tarjolla kahvilatuotteita ja erikoisuutena jännittävä maistiainen suoraan 1700-luvulta.

Yksityiset keskusarkistot esittäytyvät

Kansan Arkisto, Keskustan ja Maaseudun arkisto, Porvarillisen Työn Arkisto, Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto, Suomen Urheiluarkisto, Svenska Centralarkivet, Toimihenkilöarkisto, Työväen Arkisto ja Urho Kekkosen arkisto esittelevät toimintaansa.

Kirjatori

Myyntissä edullisesti koti- ja ulkomaista tieteellistä ym. kirjallisuutta sekä arkistolaitoksen omia julkaisuja. Maksu käteisellä. Lisäksi myyntissä Arkistoyhdistyksen ja Tilaushistoriakeskuksen julkaisuja.

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO

Sofiankatu 4

Klo 18.00–22.00

Helsingin kaupunginmuseossa kuullaan museon tutkijoiden tietoiskuja. Hulluna Helsinkiin -näyttelyyn on vapaa pääsy näyttelyyn klo 22 asti

Tietoiskuja

18.00 **Heini Hämäläinen**: Sattuman satoa – löytöjä Senaatintorin hautausmaakaivauksilta

18.40 **Anne Mäkinen**: Rakennuksia helsinkiläisille – kaupunginarkkitehti Gunnar Taucher

19.20 **Elina Kallio**: Sattuman kautta museon kokoelmiin

20.00 **Marcus Haga**: Mestari Sohlberg ja Galateian riemukulku

20.15 **Marcus Haga**: Komeron kätköistä – varmuusvarasto pahan päivän varalle

20.30 **Tuomas Myrén**: Valokuvauksen ensiaskeleet modernisoituvassa museossa

21.10 **Satu Savia**: Huumorin varjolla – pilakuvia kokoelmista

SUOMEN SUKUTUTKIMUSSEURA

Liisankatu 16 A

Klo 18.00-20.00

Kirjastossa tarjotaan sukututkimusneuvontaa ja esitellään kirjastoa ja Seuran toimintaa.

TIEDEKIRJA

Snellmaninkatu 13

Klo 16.30–22.00

Iloa ja inspiraatiota tieteestä!

Tieteiden yönä myymälä on auki klo 22 asti. Lisäksi Tiedekirjassa keskustellaan kansanmusiikista ja kuullaan musiikinäytteitä klo 18-19.

Tervetuloa tekemään kirjalöytöjä ja nauttimaan virkistävästä tarjoilusta!

Tieteiden päivillä 7.-11.1.2015 myyntipiste myös Helsingin yliopistolla, Fabianinkatu 33.

TIETEIDEN TALO

Kirkkokatu 6, kerrokset I–V

Klo 17.00–23.00

Tieteiden talolla useat eri tieteen toimijat järjestävät yhdessä runsaasti ohjelmaa riimukirjoituksesta luentoihin. Talolla pidetään työpajoja, luentoja ja tietoisuuksia. Tiedekirjoja on myynnissä tarjoushinnoin.

ALA-AULA

Dendrologian seura ja Suomen Muinaismuistoyhdistys järjestävät aulassa kirjamyynnin. Dendrologisessa tunnustuspuussa tunnustetaan 19 puulajia.

SALI 104

17.00–18.00 Ylilääkäri **Timo Partonen** (Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos): Sattuma - rakastuminen. Aihetta käsitellään lääketieteen ja neurotieteiden näkökulmasta. Luennon järjestää Helsingin seudun Duodecim-seura.

18.00–18.30 Professori **Timo Repo** (Helsingin yliopisto): Vihreä kemia - kestävä kehitys. Luennon järjestää Suomalaisten Kemistien Seura.

19.00–19.30 Professori emeritus **Peter Tigerstedt** (Helsingin yliopisto): Sattuma kasvinjalostuksessa. Luennon järjestää Dendrologian Seura.

20.00–20.30 Taikuri ja tietokirjailija **Heikki "Harha" Nevala**: Taikurien historia. Luennon järjestää Skepsis.

21.00–22.00 Stand Up! Komiikan ilta. Tieteelliset alustukset: FM **Antti Lindfors** ja VTT **Marianna Keisalo**. Koomikko **Arimo Mustosen** stand up -esitys. Loppupaneeli, jossa puhetta johtaa Kalevalaseuran puheenjohtaja **Seppo Knuutila** ja mukana keskustelussa on myös stand up -koomikko **Jukka Lindström**. Illan järjestää Kalevalaseura.

2. KERROS

Mitä olet aina halunnut kysyä kuolemasta, hautajaisista, surutyöstä? Suomalaisen Kuolemantutkimuksen Seura pitää toisessa kerroksessa pop up -pistettä, jossa yleisö voi kysyä mieltä askarruttavia kysymyksiä digitaalisen kulttuurin tutkijalta, hoitotieteilijältä ja folkloristilta niin nykyisistä kuin menneistä tavoista sekä lainsäädännöstä ja käytännöistä. Kirjamyynti.

Helsingin seudun lintutieteellinen yhdistys Tringa tuo Tieteiden yöhön esittelypöydän lintuvisioineen. Keskiajan tutkimuksen seura Glossa ja Bysantin tutkimuksen seura pitävät toisessa kerroksessa infopistettä. Suomen Keltologinen Seuran pisteellä voi tutustua juhluvuoden historiikkiin.

SALI 309

17.00–18.30

Tohtori **Antti Lampinen**: Sattumaa vai satuja –Rooman keisarit ja gallialaisten kohtalokkaat ennustajat

Dosentti **Tom Sjöblom**: "Kohtalokas nainen": nainen ennustajana varhaiskristillisessä kertomusperinteessä

Dosentti **Katja Ritari**: Sattumaa vai ei –keskiaikaisia näkyjä taivaasta ja helvetistä

Luennot järjestää Suomen Keltologinen Seura.

19.00–20.00

Puheenjohtaja: FT, dosentti **Katriina Siivonen** (Turun yliopisto)

FM, tohtorikoulutettava **Maija Lundgren** (Turun yliopisto) ja FM, tohtorikoulutettava **Niina Koskihaara** (Turun yliopisto): Tuttu ja tuntematon maaseutu –kansatiede muuttuvan maaseudun risteyksissä.

FM, jatko-opiskelija **Aura Kivilaakso** (Turun yliopisto, Suomen Kaupunkitutkimuksen Seura) ja FT, dosentti **Pia Olsson** (Helsingin yliopisto, Suomen Kaupunkitutkimuksen Seura): Kaupunkisattumia –sattumia kaupungissa. Kansatiede kaupunkitutkimuksen kentässä.

Luennot järjestää Suomen kansatieteilijöiden yhdistys Ethnos.

SALI 312

17.00–18.30

Yleisen historian dosentti **Antti Ruotsala**: Miten tiedämme suurvaltakauden mongoleista: *Mongolien salainen historia* ja Vilhelm Rubrukin matkakertomus.

Filosofian tohtori **Tom Linkinen**: Katedraali runon alaviitteessä: sattumalta löytyneitä lähteitä historian tutkimuksessa.

Suomen historian dosentti **Anu Lahtinen**: Sattuman säästämät kirjeet? Pilkahduksia keskiajan yksityiselämästä Suomessa.

Luennot järjestää Keskiajan tutkimuksen seura Glossa.

19.00–20.00

Jukka Hintikka: Lintuharvinaisuudet: sattumaa vai säännöllisyyttä?

Luennon järjestää Helsingin seudun lintutieteellinen yhdistys Tringa.

SALI 313

17.00–20.00 Lasten nurkkaus

Suomalaisten Kemistien Seura: kemiatyöpaja. Helsingin yliopiston Kumpulan kemian laitoksen Luma-keskuksen tulevat opettajat ohjeistavat osallistujia.

Keskiajan tutkimuksen seura Glossa: riimukirjoitusta.

SALI 404

17.30–19.00 Sattumia esihistoriassa ja sen tutkimuksessa

Tutkija, filosofian maisteri **Satu Koivisto** (Museovirasto): Turpeen kätkemää –suolöydöt arkeologisenä tutkimusaineistona

PhD, dosentti **Tuija Rankama** (Helsingin yliopisto): Onnekas sattuma eli miten pieni koira auttoi muuttamaan käsityksen Fennoskandian asuttamisesta

Tutkija, filosofian lisensiaatti **Petro Pesonen** (Museovirasto): Vuoksen synty edelsi kivikauden suurta kulttuurimuutosta Itä-Suomessa

Luennot järjestää Suomen arkeologinen seura.

19.00–21.00 Miten sattuma ohjaa tulevaisuutta?

Yleisö toivotetaan mukaan työstämään tulevaisuustaulukkoa sekä sattuman oikkuihin perustuvia skenaarioita yhdessä Tulevaisuuden tutkimuksen seuran, tulevaisuuksien tutkijoiden sekä muiden tulevaisuudesta kiinnostuneiden kanssa!

Työpajan järjestää Tulevaisuuden tutkimuksen seura.

SALIT 505 ja 504

klo 17.30–22.00

Miksi olemme täällä? Tähtitieteellinen yhdistys Ursan planetaario ja tähtitiedenäyttely.